

**Звіт
облдержадміністрації щодо виконання
Комплексної програми розвитку малого і середнього підприємництва
в Запорізькій області на 2017-2018 роки**

У Запорізькій області реалізація політики підтримки підприємництва здійснюється відповідно до основних заходів Комплексної програми розвитку малого і середнього підприємництва в Запорізькій області на 2017-2018 роки, затвердженої рішенням обласної ради від 06.04.2017 № 33 (зі змінами та доповненнями, далі – Комплексна програма).

I. Аналіз розвитку малого та середнього підприємництва

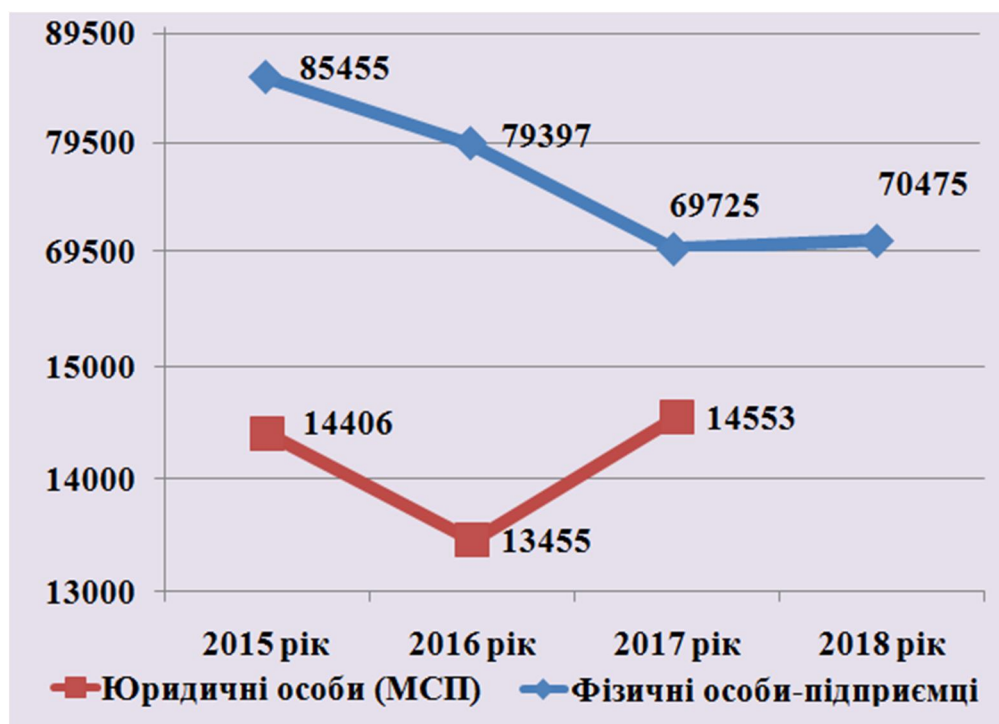
Проведений аналіз діяльності суб'єктів підприємництва свідчить про вагому роль бізнесу у соціально-економічному розвитку регіону.

Станом на 01.01.2018 кількість малих підприємств в Запорізькій області склала 13975 одиниць або 108,5 % відносно попереднього року (2016 рік – 12877 одиниць).

Кількість середніх підприємств у 2017 році у порівнянні з 2016 роком залишилася незмінною і склала 578 одиниць.

Кількість фізичних осіб-підприємців станом на 01.01.2019 становить 70475 осіб, що на 1,1 % більше, ніж у 2017 році (69725 осіб). Питома вага кількості підприємців, які здійснюють діяльність та сплачують податки, у 2018 році склала 97,2 % до усіх зареєстрованих фізичних осіб-підприємців. Це свідчить про завершення процесу масового закриття підприємств, розпочатого після запровадження у 2017 році обов'язковості сплати єдиного соціального внеску незалежно від наявності доходу.

Динаміка кількості суб'єктів підприємництва у 2015-2018 роках

Результати проведеного аналізу динаміки росту кількості малих і середніх підприємств по Запорізькій області у розрізі міст/районів свідчать, що середній темп їх приросту у 2017 році складає 8,2 %. Зокрема, найбільший приріст спостерігається на територіях: міста Токмак (19,8 %), Мелітополь (11,5 %), Бердянськ (9,7 %), Запоріжжя (7,9 %) та Токмацького (15,2 %), Вільнянського (13,5 %), Приазовського (11,8 %), Мелітопольського (11,3 %); Запорізького (11,0 %), Бердянського (10,2 %) районів.

За структурою найбільша частка загальної кількості малих підприємств була зосереджена у сфері (Рис. 1): оптової та роздрібної торгівлі, ремонту автотранспортних засобів і мотоциклів – 3819 одиниць; сільського, лісового та рибного господарства – 2765 одиниць. Середні підприємства найбільш зосереджені у сфері: промисловості – 220 одиниць; сільського, лісового та рибного господарства – 114 одиниць; оптової та роздрібної торгівлі; ремонту автотранспортних засобів і мотоциклів – 86 одиниць.

Рис. 1. Структура малих і середніх підприємств за видами економічної діяльності у 2017 році, відсотки

Питома вага обсягу реалізованої продукції (товарів, послуг) малими та середніми підприємствами у загальному обсязі реалізованої продукції за 2017 рік склала 43,6 % (у 2016 році – 46,4 %) (Рис. 2), що також пов'язано зі зміною статусу підприємств. Натомість, у грошовому виразі обсяг реалізованої продукції малими та середніми підприємствами збільшився у 2017 році на 21,1 % (майже 122,7 млрд. грн.) порівняно з 2016 роком (майже 101,3 млрд. грн.).

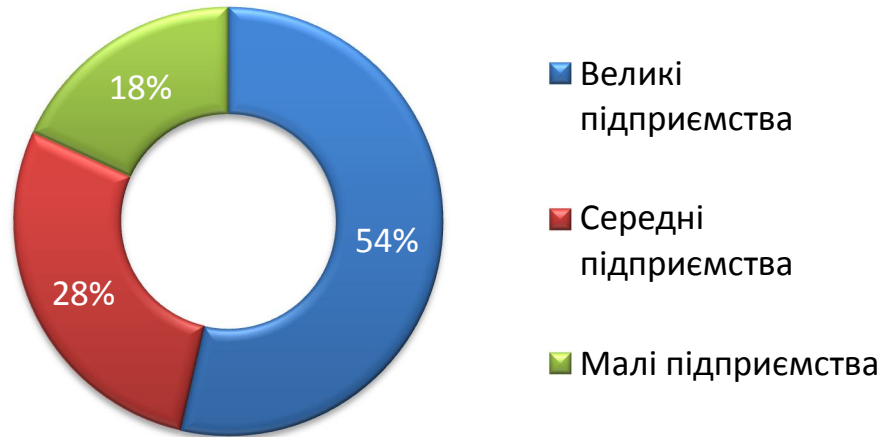

Рис. 2. Питома вага обсягу реалізованої продукції у 2017 році

Малий та середній бізнес є однією із сфер забезпечення зайнятості населення, запобігання безробіттю та створення нових робочих місць.

Так, кількість найманих працівників на малих підприємствах області станом на 01.01.2018 склала 62,97 тис. осіб або 103,6 % до 2016 року (60,8 тис. осіб).

Кількість найманих працівників на середніх підприємствах склала 105,3 тис. осіб або 90,5 % до показника 2016 року (116,2 тис. осіб). Така динаміка по середнім підприємствам пов'язана зі зміною статусу кількох середніх підприємств, які натеper відносяться до великих (кількість великих підприємств у 2017 році збільшилася на 4 од., кількість найманих працівників на них збільшилася на 9,6 тис. осіб). (Рис. 3).

Кількість найманих працівників у фізичних осіб-підприємців за 2017 рік збільшилась на 12 % і склала 38,9 тис. осіб.

Рис. 3. Кількість найманих працівників на МСП за 2015-2017 роки

Порівняно з попереднім роком значно збільшилися витрати на оплату праці найманих робітників. Так, витрати на оплату праці найманих працівників малих підприємств станом на 01.01.2018 склали 2 821,2 млн. грн. або 151,2 % до відповідного показника минулого року (1 865,6 млн. грн.), середніх підприємств – 6 994,4 млн. грн. або 116,1 % до відповідного показника минулого року (6 028,4 млн. грн.).

У формуванні доходів бюджетів усіх рівнів вагомим є внесок суб'єктів малого і середнього бізнесу, обсяг надходжень від яких у 2018 році склав 12 113,2 млн. грн. (у т.ч. від суб'єктів малого підприємництва – 3 608,9 млн. грн., від суб'єктів середнього підприємництва – 6 870,59 млн. грн., від фізичних осіб-підприємців – 1 633,7 млн. грн.).

Питома вага надходжень до бюджетів усіх рівнів від діяльності фізичних осіб-підприємців, малих та середніх підприємств склала 43,24 % проти 39,8 % у 2017 році (з урахуванням даних Офісу великих платників податків).

II. Впорядкування нормативно-правового регулювання підприємницької діяльності

Облдержадміністрацією постійно здійснюється аналіз впливу змін у законодавчо-нормативній базі, що регулює розвиток підприємництва, та відпрацьовуються і надаються до центральних органів влади пропозиції щодо її удосконалення.

Так, до народних депутатів України від Запорізької області направлено клопотання щодо:

відклику законопроекту від 27.09.2017 № 7142 «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо заходів з детінізації обігу товарів і послуг» з метою його доопрацювання;

за участю представників громадських об'єднань, суб'єктів підприємництва народним депутатам України від Запорізької області надано пропозиції щодо змін до чинного законодавства, зокрема, щодо доповнення Закону України від 13.07.2017 № 2143-VIII «Про внесення змін до підрозділу 10 розділу XX «Перехідні положення» Податкового кодексу України щодо незастосування штрафних санкцій за несвоєчасну реєстрацію податкових та акцизних накладних унаслідок несанкціонованого втручання у роботу комп'ютерних мереж платників податків».

За активного сприяння облдержадміністрації у регіоні вирішено питання своєчасної реєстрації ПАТ «Запоріжжяобленерго» податкових накладних в Єдиному реєстрі податкових накладних по операціях з постачання електричної енергії та послуг з компенсації перетікання реактивної електроенергії, що мало негативний вплив на всіх суб'єктів підприємництва – контрагентів.

За результатами діалогу влади та бізнесу з питань розвитку підприємництва облдержадміністрацією ініційовано розгляд наступних питань:

народними депутатами України від Запорізької області та Кабінетом Міністрів України щодо внесення змін до статті 160 Кодексу України про адміністративні порушення в частині збільшення розмірів штрафів за здійснення торгівлі у невстановлених місцях;

народним депутатом України Фроловим М.О. щодо доопрацювання законопроекту України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо заходів з детінізації обігу товарів і послуг» (зареєстрований від 27.09.2017 за № 7142);

головою Верховної Ради України Парубієм А.В. та народними депутатами України від Запорізької області щодо прийняття законопроекту України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо податку на виведений капітал» (зареєстрований від 05.07.2018 за № 8557).

Забезпечено проведення **щоквартального моніторингу реалізації державної регуляторної політики** в Запорізькій області (розпорядження голови облдержадміністрації від 11.03.2015 № 78).

У відповідності до планів діяльності з підготовки проектів регуляторних актів у 2017-2018 роках в області було прийнято 356 регуляторних актів, з них: 1 – облдержадміністрацією; 4 – райдержадміністраціями; 351 – органами місцевого самоврядування.

Здійснено заходи з відстеження результативності 386 регуляторних актів. Проведено 76 заходів з обговорення проектів регуляторних актів.

Відповідно до вимог статті 7 Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» головою Запорізької облдержадміністрації затверджено Плани діяльності Запорізької облдержадміністрації з підготовки проектів регуляторних актів на 2018 рік (08.12.2017) та 2019 рік (05.12.2018)

Інформацію про планування діяльності у сфері регуляторної політики розміщено на офіційному веб-порталі облдержадміністрації у рубриці «Планування діяльності» підрозділу «Регуляторна політика та розвиток підприємництва» розділу «Інше».

Райдержадміністраціями, міськими радами міст обласного значення та їх виконавчими комітетами затверджені Плани діяльності з підготовки проектів регуляторних актів на 2018 рік, які оприлюднені у місцевих засобах масової інформації або розміщені на веб-порталах відповідного регуляторного органу згідно з чинним законодавством.

Продовжується робота щодо удосконалення системи надання адміністративних послуг.

Станом на 01.01.2019 в області діють 36 центрів надання адміністративних послуг (далі – ЦНАП):

6 – у м. Запоріжжя; 4 – у містах обласного значення (м. Бердянськ, Енергодар, Мелітополь, Токмак); 19 – при райдержадміністраціях області; 7 – в об'єднаних територіальних громадах: Воскресенській (Пологівський район), Комиш-Зорянській, Смирновській (Більмацький район), Веселівській (Веселівський район), Берестівській (Бердянський район), Широківській (Запорізький район) та Гуляйпільській (Гуляйпільський район).

За підсумками 2017-2018 років 163 адміністраторами ЦНАП області надано понад 537,9 тис. адміністративних послуг.

Громади області активно залучали міжнародну допомогу для втілення проектів з розвитку ЦНАП.

У 2018 році відбулися відкриття сучасних приміщень вже діючих ЦНАП:

26.01.2018 відкрито нове приміщення ЦНАП м. Токмак та Токмацької райдержадміністрації;

28.02.2018 відкрито нове приміщення ЦНАП у Веселівській селищній об'єднаній територіальній громаді за підтримки програми U-LEAD (Початкова Фаза);

29.05.2018 відкрито ще одну філію ЦНАП у м. Запоріжжі по Шевченківському району.

За підтримки Німецького товариства міжнародного співробітництва (GIZ GmbH) та в рамках програми «U-LEAD з Європою» реалізуються проекти по створенню, модернізації та облаштуванню ЦНАП регіону.

Заявки щодо участі у Фазі впровадження другого компоненту Програми «U-LEAD з Європою» зі створення/модернізації ЦНАП подали 37 органів місцевого самоврядування (6 місце серед областей України), з яких відібрано 22 території (5 місце серед областей України).

Крім цього, у 2018 році за підтримки GIZ GmbH всі міста обласного значення, а також Чернігівська, Комиш-Зорянська об'єднані територіальні громади, Розівська та Якимівська райдержадміністрації отримали мобільні кейси, за допомогою яких громадяни, які за станом здоров'я обмежені у русі, та люди похилого віку зможуть отримувати адміністративні послуги, не відвідуючи ЦНАП.

III. Фінансово-кредитна та інвестиційна підтримка.

На реалізацію заходів Комплексної програми у 2017-2018 роках надано фінансову підтримку на суму понад 3,6 млн. грн., що складає 54 % від передбаченого цією Програмою, у т.ч. на:

забезпечення фінансування бізнес-планів СПД на платній зворотній основі – 900,0 тис. грн.;

забезпечення фінансування на безповоротній основі переможців конкурсу бізнес-планів учасників та випускників мережі бізнес-інкубаторів на базі вищих навчальних закладів Запорізької області – 200,0 тис. грн.;

забезпечення фінансування на інформаційну підтримку місцевих товаровиробників (соціальна реклама, сюжети на місцевому телебаченні та публікації у ЗМІ) – 230,0 тис. грн.;

компенсацію витрат суб'єктів малого і середнього підприємництва, пов'язаних із здійсненням маркетингових заходів на зовнішньому ринку, вивченням кон'юнктури зовнішнього ринку, пошуком партнерів, просуванням товарів на нові ринки – 150,0 тис. грн.;

сприяння розвитку зеленого агротуризму в регіоні шляхом підтримки окремих проектів – 584,2 тис. грн.;

створення бізнес-інкубаторів на базі ВНЗ Запорізької області – 200,0 тис. грн.;

забезпечення функціонування та оновлення інтерактивної «мапи підприємництва Запорізької області» – 2,0 тис. грн.;

забезпечення діяльності Державної організації «Регіональний фонд підтримки підприємництва в Запорізькій області» – 600 тис. грн.;

підтримку діяльності 2 діючих бізнес-інкубаторів на базі вищих навчальних закладів – 250 тис. грн.;

забезпечення співфінансування грантового проекту «Erasmus for Young Entrepreneurs» – 141,294 тис. грн.;

організацію та проведення освітніх заходів у рамках конкурсу бізнес-планів учасників АТО, які ведуть або планують вести підприємницьку діяльність в Запорізькій області – 50,0 тис. грн.;

реалізацію проекту «Подолання» (перший в Україні проект, орієнтований на бізнес-освіту засуджених та їх подальшу соціалізацію через зайняття підприємницькою діяльністю) – 156,4 тис. грн.;

реалізацію пілотного проекту «Еврика» – 50,0 тис. грн.

У містах обласного значення на реалізацію місцевих програм розвитку малого і середнього підприємництва протягом 2017-2018 років спрямовано 2704,486 тис. грн. (у т.ч. у м. Запоріжжі – 1976,286 тис. грн., м. Бердянську – 152,3 тис. грн., м. Мелітополі – 575,9 тис. грн.).

IV. Ресурсне та інформаційне забезпечення, подальше формування інфраструктури підтримки підприємництва

Станом на 01.01.2019 в області функціонують: 2 бізнес-центри; 5 бізнес-інкубаторів; 2 лізингових центри; 13 інвестиційних та 2 інноваційних фондів і кампаній; 16 бірж; 35 аудиторських фірм; 17 інформаційно-консультативних установ; 74 громадських об'єднання, організацій підприємців; 1 фонд підтримки підприємництва.

В області створено та діють 5 бізнес-інкубаторів на базі вищих навчальних закладів:

бізнес-інкубатор «БІ-Запоріжжя» на базі Запорізького національного університету (<http://bi-ink.zp.ua/>), навчання у якому проходить 21 інкубант;

бізнес-інкубатор на базі кафедри економіки підприємства Запорізької державної інженерної академії (<http://zdia-bizink.zp.ua/>) (24 інкубанти);

науково-виробничий бізнес-інкубатор на базі комунального вищого навчального закладу «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» Запорізької обласної ради (відкрито у вересні 2017 року), навчання у якому проходять 30 інкубантів;

бізнес-інкубатор на базі Таврійського державного агротехнологічного університету у м. Мелітополі (відкрито у жовтні 2017 року). Наразі відібрано 16 інкубантів;

«Бізнес-інкубатор Запорізького національного технічного університету» (відкрито у жовтні 2018 року). Наразі відібрано 15 інкубантів.

У рамках постійного відкритого діалогу органів влади із суб'єктами господарювання, громадськими організаціями підприємців, зокрема, відбулися:

5 засідань Запорізької регіональної ради підприємців, на яких обговорювалися, зокрема: механізм реєстрації податкової накладної/розрахунку коригування в Єдиному реєстрі податкових накладних; доступність банківських кредитів та державної фінансової підтримки; заходи, спрямовані на детінізацію відносин у сфері зайнятості населення; зміни в законодавстві на ринку електричної енергії тощо;

19 засідань обласної координаційної ради з питань розвитку підприємництва, у т.ч. 2 урочистих – з нагоди Дня підприємця (31.08.2017 та 31.08.2018), де відбулося нагородження медалями, почесними грамотами та цінними подарунками 109 підприємців області;

8 засідань обласної виїзної приймальні з розгляду звернень суб'єктів підприємницької діяльності.

За результатами проведених засідань спільно з бізнесом обговорені проблемні питання розвитку малого і середнього підприємництва та направлені відповідні звернення до народних депутатів України, обраних від Запорізької області, щодо їх врегулювання.

Також у 2017-2018 роках **проведено 817 семінарів з орієнтації на підприємництво, в яких взяли участь близько 8 тис. осіб**. Безробітні мають змогу ознайомитись з матеріалами щодо законодавчої бази з питань підприємництва, прикладами бізнес-ідей та бізнес-планів. Особам, бажаючим започаткувати власну справу, надаються індивідуальні консультації, у т.ч. із застосуванням діагностики для визначення підприємницького потенціалу.

V. Підвищення конкурентоспроможності малого підприємництва в Запорізькій області

У 2017-2018 роках в рамках Комплексної програми проведено низку конкурсів для надання фінансової підтримки суб'єктам малого і середнього підприємництва:

з відбору бізнес-планів суб'єктів малого і середнього підприємництва:

За результатами засідань конкурсної комісії з відбору бізнес-планів суб'єктів малого і середнього підприємництва здійснено кредитування бізнес-планів СПД на платній зворотній основі у розмірі 900 тис. грн.;

з відбору суб'єктів господарювання у сфері видавничої справи (видавців, виготовлювачів видавничої продукції) та суб'єктів інформаційної діяльності у сфері телебачення та радіомовлення для забезпечення інформаційної підтримки місцевих товаровиробників:

Для забезпечення інформаційної підтримки місцевих товаровиробників на конкурсній основі переможцями визначено ТОВ «ТРК «Алекс» та ТОВ «Радіостанція «Великий луг» для висвітлення актуальної інформації про місцевих товаровиробників на телебаченні та на радіо відповідно. Протягом 2017-2018 років у щотижневому економічному тележурналі «Сфера інтересів» щомісячного спеціалізованого випуску «Запорізьке - найкраще!» (у 2017 році) та «Підтримуємо своїх – маємо добробут!» (у 2018 році), на радіостанціях

«Люкс-ФМ», «Максимум», «Ера», «Країна ФМ» та на веб-сайті inform.zp.ua випущено більше 50 інформаційних матеріалів (телепередач, роликів, новин та інтерв'ю). Всі підприємства, які зверталися за інформаційною підтримкою, отримали її у повному обсязі;

з відбору бізнес-планів учасників та випускників мережі бізнес-інкубаторів на базі вищих навчальних закладів Запорізької області:

Проведено 2 конкурси бізнес-планів учасників та випускників мережі бізнес-інкубаторів на базі вищих навчальних закладів Запорізької області. Найбільшу кількість балів за визначеними розпорядженням голови облдержадміністрації критеріями та 100,0 тис. грн. у 2017 році отримав бізнес-план із розробки та виробництва модульного верстата з числовим програмним управлінням, авторами якого є Попов Максим та Щіпанський Павло. Результатом реалізації проекту стане розробка вітчизняної технології для виготовлення бюджетного універсального верстата для автоматизованої обробки матеріалів і подальшого його виробництва. У 2018 році переможцем обрано Шавріну М.С., яка отримала 100 тис. грн. на реалізацію бізнес-плану «Творча майстерня Art group Solo»;

з компенсації витрат суб'єктів малого і середнього підприємництва, пов'язаних із здійсненням маркетингових заходів на зовнішньому ринку, вивченням кон'юнктури зовнішнього ринку, пошуком партнерів, просуванням товарів на нові ринки:

За результатами відкритого конкурсу компенсацію витрат (по 10,0 тис. грн.) отримали 15 підприємств області.

Протягом 2017-2018 років Запорізькою торгово-промисловою палатою на території власного виставкового центру «Козак-Палац» проведено 30 виставкових заходів.

Експонентами виставок стали понад 1,5 тис. підприємств, понад 75 % – представники малого та середнього бізнесу та близько 25 % – місцеві товаровиробники.

Таким чином, облдержадміністрацією забезпечено реалізацію заходів та проектів, передбачених Комплексною програмою.